

Reabilitasiya mərkəzlərində keyfiyyətə kim cavabdehdir?

Özəl reabilitasiya mərkəzləri — fərdi və ya sosial funksiyalarını itirmiş şəxslərin həyat keyfiyyətini bərpa etmək üçün tibbi, psixoloji və sosial xidmətlər göstərən qurumlardır. Bunlar zədədən sonra reabilitasiya, əlilliyi olan şəxslərin bərpası, nevroloji və ortopedik problemlərlə mübarizə, maddə asılılıqdan azad olma kimi xidmətlər verə bilər. Bu sahədə standart və tələblərin formalaşdırılması həm xəstələrin hüquqlarını qorumaq, həm də xidmət keyfiyyətini təmin etmək baxımından vacibdir. SİA mövzu ilə bağlı araşdırma edib.

Azərbaycanda özəl reabilitasiya mərkəzlərinə nəzarət və standartlar

Standartların hüquqi əsasları

Azərbaycanda Nazirlər Kabineti "Özəl və bələdiyyə reabilitasiya subyektləri üçün Standartlar"ı təsdiqləyib. Bu sənəd reabilitasiya mərkəzlərinin fəaliyyətinin hansı mərhələlərdən ibarət olmasını, göstərilən xidmətin strukturu və keyfiyyət meyarlarını müəyyən edir. Standartlar reabilitasiya prosesini — müayinə, ilkin qiymətləndirmə, fərdi proqramın hazırlanması, reabilitasiyanın gedişi və nəticələrin qiymətləndirilməsini əhatə edir.

Keyfiyyət və mərhələlər

Reabilitasiya tədbirləri kompleks yanaşma ilə həyata keçirilməlidir: tibbi

reabilitasiya, peşə-ixtisas reabilitasiya, sosial bacarıqların inkişafı və psixologiya-pedaqoji dəstək daxil olmaqla geniş spektrdə xidmətlər mövcuddur. Bu mərhələlər standartlar tərəfindən konkret nəticə yönümlü şəkildə təsbit olunur və reabilitasiya müəssisəsinin funksional tələblərini müəyyən edir.

Dövlət nəzarəti və real vəziyyət

Dövlət tərəfindən rəsmi özəl reabilitasiya mərkəzlərinə birbaşa nəzarət mexanizmi hələ tam formalaşmayıb — Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi yalnız öz tabeliyində olan reabilitasiya müəssisələrində monitorinqlər aparır, lakin özəl sahə üçün spesifik nəzarət mexanizmi yoxdur. Özəl reabilitasiya mərkəzlərində xəstələrin hüquqları və xidmət keyfiyyəti ilə bağlı narahatlıqların ortaya çıx-

ması, bəzi hallarda pasient hüquqlarının qorunması və terapiya növlərinin effektivliyi baxımından dövlət nəzarətinin gücləndirilməsi zərurəti barədə mütəxəssislər tərəfindən fikirlər səsləndirilir.

Dünya təcrübəsi: tənzimləmə, standart və akkreditasiya

Beynəlxalq akkreditasiya orqanları

Dünyada reabilitasiya xidmətlərinin keyfiyyətini təmin etmək üçün xüsusi akkreditasiya orqanları fəaliyyət göstərir. Məsələn, CARF International (Commission on Accreditation of Rehabilitation Facilities) global səviyyədə reabilitasiya və digər sağlamlıq xidmətləri üçün beynəlxalq standartlar hazırlayan və sertifikat verən qeyri-kommersiya təşkilatıdır. Bu akkreditasiya müəssisələrdə sabit keyfiyyət standartları, xidmətin nəticələrinin ölçülməsi, müştəri məmnunluğu və yaxşı idarəetmə kimi sahələri əhatə edir.

Avropa modellərinə baxış

Avropada, məsələn, EQUASS (European Quality in Social Services) kimi xüsusi sistemlər vasitəsilə sosial və reabilitasiya xidmətləri üçün keyfiyyət sertifikatları verilir. Bu sertifikatlar müəssisələrin xidmətin keyfiyyəti, davamlı təkmilləşdirmə və istifadəçi mərkəzli yanaşma prinsiplərinə uyğun olduğunu təsdiqləyir. Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə insan hüquqlarını, sosial xidmətləri və səhiyyə sistemini tənzimləyən qanunlar reabilitasiya xidmətinə çıxışı hüquq kimi qəbul edir. Azərbaycan özəl reabilitasiya mərkəzləri üçün Nazirlər Kabinetinin təsdiqlədiyi standartları tətbiq edir və bu standartlar reabilitasiya prosesinin əsas mərhələlərini müəyyən edir. Lakin dövlət nəzarəti və akkreditasiya sistemi hazırda bir çox digər ölkələrdə olduğu kimi inkişaf etməyib. Dünya təcrübəsində isə lisenziyalasdırma, akkreditasiya və keyfiyyət monitorinqi reabilitasiya mərkəzlərinin fəaliyyətinin ayrılmaz hissəsidir və bu, xidmətlərin təhlükəsizliyi, səmərəliliyi və şəffaflığı baxımından mühüm rol oynayır.

Ayşən Vali